

судочинства оперативно-розшуковою складовою. Все це створить певні умови вирішення таких напрямів діяльності суб'єктів кримінального провадження, як:

а) виявлення фактів, що мають значення для встановлення всіх обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні;

б) закріплення слідів кримінальних правопорушень, речових та інших доказових даних;

в) проведення технічного документування фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження;

г) забезпечення можливості використання отриманих первинних даних у подальшому кримінальному судочинстві [1].

Список використаних джерел:

1. Обшалов С. В. Концептуальні засади оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність / Обшалов Сергій Володимирович. Одеса – Одеський держ. ун-т внутр. справ, 2021. 40 с.

2. Наказ МВС України № 700 від 14.08.2012 р. «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень».

3. Швидкий О. Г. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів при розслідуванні квартирних крадіжок: проблеми й перспективи. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ: Збірник наукових праць.* – 2005. – Спеціальний випуск № 1 (23) «Актуальні питання кримінально-правових наук». 324 с.

Пиріг І. В.

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОДАЛЬШОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК З ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ

В умовах воєнного стану на підконтрольній Україні території залишається проблема розслідування крадіжок особистого майна з приватних будинків. Кількість вчинюваних крадіжок залишається незмінно високою, а результати розслідування є досить низькими. Так, за даними Офісу Генерального прокурора України за січень-жовтень 2022 року вчинено 723 крадіжки з дач та садових будинків, без урахування приватних будинків з постійним місцем проживання

мешканців, з яких у 410 випадках вручено повідомлення про підозру. Безумовно, є низка об'єктивних причин, пов'язаних з недостатньою кадрового забезпечення слідчих підрозділів, значною завантаженістю слідчих роботою з документування та розслідування категорії воєнних злочинів. Крім того значна кількість крадіжок є латентною, оскільки, особливо у прифронтовій зоні, такі злочини просто не реєструються через відсутність господарів приватних будинків та некомплект слідчих підрозділів.

Проведеним нами аналізом судово-слідчої практики та спираючись на матеріали дослідження науковців встановлено, що значна кількість крадіжок з приватних будинків (від 68 % [2, с. 8] до 85 % [3, с. 42]) вчинюються у складі організованих груп. Після проведення комплексу слідчих (розшукових) дій, направлених на встановлення правопорушників та їх затримання, тобто після вирішення завдань початкового етапу розслідування, починається подальший, основним завданням якого є формування доказової бази. Дії слідчого (дознавача) повинні бути спрямовані не тільки на збирання інформації, але й на ретельну її оцінку й систематизацію. При цьому потрібно враховувати настільки повні й достовірні відомості було отримано на початковому етапі, можливості одержання нової інформації у залежності від позиції підозрюваного та його дій, які можуть сприяти проведенню розслідування або протидіяти йому.

Планування розслідування кримінальних правопорушень на подальшому етапі повинне забезпечувати виконання наступних завдань: формування системи доказів, що містять в собі фактичні дані про обставини події кожного злочинного епізоду, що розслідується та причетних до їх вчинення осіб; встановлення характеру та ступеню участі підозрюваних у вчиненні інших правопорушень; оптимальне та послідовне використання всіх наявних засобів доказування: комплексів слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, тактичних комбінацій та операцій, можливостей застосування техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань; встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення та вжиття заходів по їх усуненню; забезпечення відшкодування матеріальних збитків, заподіяних вчиненням злочинів, можливої конфіскації майна.

Формування слідчих ситуацій подальшого етапу розслідування значною мірою пов'язане з позицією, що займають підозрювані. Узагальнення матеріалів кримінальних проваджень та результатів опитування слідчих (дознавачів) дозволили виділити три основні типові слідчі ситуації подальшого етапу розслідування крадіжок з приватних будинків.

Перша ситуація, коли всі підозрювані визнають повністю свою провину та співпрацює зі слідством є найбільш сприятливою для розслідування. Однак, така їх позиція не повинна виключати повністю версії про можливе давання неправдивих показань цими особами з метою сприяння ухиленню від кримінальної відповідальності певних співучасників, або з метою ухилення окремих із них від кримінальної відповідальності по інших, більш тяжких епізодах злочинної діяльності.

Друга слідча ситуація є менш сприятливою, тому що підозрювані у

вчиненні кримінального правопорушення можуть визнавати свою провину частково та замовчувати певні епізоди злочинної діяльності. Не повне визнання своєї провини може бути наслідком того, що особа підозрюваного оцінює свої дії інакше, ніж їх оцінює слідчий та викладає у повідомленні про підозру. Такий вибір позиції підозрюваного на досудовому слідстві може бути обумовлений врахуванням наявності доказів про певні обставини події кримінального правопорушення: щодо наявності прямих доказів не має сенсу заперечувати свою провину, а щодо інших обставин, де є тільки похідні, така позиція виглядає для них доцільною. Часткове заперечення своєї провини може також бути викликане обмовою особи з боку її співучасників, не виявлення якої слідчим (дознавачем) потягнуло слідчу помилку під час визначення провини підозрюваного.

Третя слідча ситуація визначається категоричним запереченням з боку підозрюваних своєї провини та відмовою співпрацювати зі слідством, що супроводжується даванням неправдивих показань або відмовою від давання показань. Факт заперечення провини підозрюваними, як правило, є необґрунтованим.

Для закріплення доказової інформації в залежності від слідчої ситуації проводяться наступні слідчі (розшукові) дії: допит підозрюваних, зіставлення їх показань для з'ясування ролі кожного з них у механізмі конкретної крадіжки або всієї злочинної діяльності, якщо виявлено декілька епізодів; допит як свідків родичів, друзів підозрюваних з отриманням відомостей про обізнаність їх у злочинній діяльності; повторний допит свідків, очевидців для уточнення їх свідчень з урахуванням нових виявлених фактів; обшук за місцем проживання підозрюваних та в місцях можливих схованок (місце роботи, сараї, гаражі, дачі тощо) з метою виявлення та вилучення предметів, що мають відношення до кримінального правопорушення, в тому числі знарядь вчинення злочину або викраденого майна; пред'явлення підозрюваного та викрадених речей для впізнання; слідчий експеримент по відтворенню дій злочинців на місці події, а також для проведення необхідних дослідів чи випробувань з метою встановлення механізму проникнення до житлового будинку; призначення експертиз ідентифікаційного характеру, відібрання зразків для порівняльного дослідження: відбитків рук, біологічного походження (кров, слина, сеча) в залежності від вилучених на місці події слідів. Безумовно, у залежності від слідчої ситуації перелік та послідовність проведення зазначених слідчих (розшукових) дій може бути різною.

Крім означених слідчих (розшукових) дій можливо проведення також негласних слідчих (розшукових) дій з чітким дотриманням вимог КПК України [4], а також інших дій пошукового та організаційного характеру: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України) може здійснюватися, у тому числі, під час знаходження підозрюваного у місцях попереднього тримання; накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК України); огляд та виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК України); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України); обстеження публічно недоступних місць, житла

чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України) є дуже ефективним засобом встановлення підозрюваних осіб, в тому числі ще не затриманих співучасників події; спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України) може проводитись у громадських місцях, за місцем мешкання родичів та знайомих з метою встановлення контактів особи. При цьому може використовуватись спеціальна техніка, якою забезпечені органи поліції, в тому числі фото-, відеотехніка; використання конфіденційного співробітництва (ст. 275 КПК України) є дієвим засобом отримання інформації як про особу підозрюваного, так і про співучасників правопорушення та може бути отримана від знайомих, сусідів по ділянці та ін.; аналіз матеріалів кримінальних проваджень, суб'єктами вчинення у яких були учасники розслідуваного кримінального правопорушення; опитування, а можливо і допити осіб, що проходили співучасниками по правопорушеннях, що були раніше вчинені підозрюваними; перевірка на причетність до вчинення інших кримінальних правопорушень за криміналістичними обліками Експертної служби МВС України: дактилоскопічному, знарядь зламу, взуття, транспортних засобів тощо; перевірка за обліками Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України: за способом вчинення злочину, викрадених речей, номерних речей, антикваріату та ін.

Завершальною процесуальною дією, що визначає закінчення подальшого етапу розслідування, є пред'явлення особам обвинувачення. Під час розслідування кримінальних правопорушень не завжди слідчим одночасно може бути прийняте обґрунтоване зібраними доказами процесуальне рішення про притягнення конкретної особи як обвинуваченого за вчинення всіх злочинів, до яких вона причетна, або притягнення як обвинувачених всіх співучасників. Пред'явлення обвинувачення має не тільки важливе процесуальне але й тактичне значення. Правильний вибір моменту та порядку здійснення цієї процесуальної дії (пред'явлення обвинувачення по епізодах злочинної діяльності, щодо яких особа не очікує цього; пред'явлення обвинувачення одразу у вчиненні декількох злочинів; послідовне пред'явлення обвинувачення співучасникам починаючи з осіб, що дають правдиві показання про обставини вчинення ними злочинів, закінчуючи тими, що категорично не визнають своєї провини) може вплинути на формування позиції обвинуваченого щодо його співробітництва з органами досудового розслідування.

Список використаних джерел:

1. Офіс Генерального прокурора України. Злочини, вчинені у період повномасштабного вторгнення РФ. URL: <https://www.gp.gov.ua/>
2. Стоянова Г. П. Криміналістична характеристика й особливості розслідування крадіжок з житлових будинків садибного типу. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2021. 21 с.
3. Пиріг І. В., Самсонова В. В. Методика розслідування крадіжок, вчинених

на території садівницьких товариств і дачних кооперативів: монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 152 с.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 23.11.2022).

Погребняк Назар

Заступник начальника управління - начальник 1-го відділу Управління міграційної поліції ГУНП в Дніпропетровській області, капітан поліції

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІЦІЇ НП УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Україна була і є хабом між країнами середньої Азії, Африки, близького сходу та Європи. Також територія України є привабливою для міграції. Серед причин є війна в Афганістані, велика заробітна плата та гарна безкоштовна медицина порівняно з бідними країнами Африки і Середньої Азії, дешеве медичне навчання в закладах вищої освіти (далі – ЗВО) порівняно з Індією та іншими державами.

Але не всі іноземні громадяни, які законно прибули на Україну через «безвіз» або по трудовим, туристичним або навчальним візам, залишають територію України в законний термін.

Наприклад до групи ризику входять: студенти, які були виключені з ЗВО або які закінчили навчання та отримали дипломи та котрі залишаються на території України незаконно.

Тому управлінням міграційної поліції (далі – УМП) проводяться профілактичні заходи щодо виявлення, документування фактів порушення міграційного законодавства України та в подальшому притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності.

Одним з таких заходів є проведення спільної всеукраїнської операції «Мігрант». Останній раз практичний етап відпрацювань проводився з 1 вересня до 1 жовтня 2021 року.

Під час проведення операції «Мігрант» на території України виявлено близько 2,4 тисяч мігрантів, які незаконно перебувають на території України і не можуть пояснити, чому вони власне тут перебувають.

Під час відпрацювання дотримання міграційного законодавства громадянами інших держав, спочатку слід перевірити на законність перебування на території України. Якщо особа прибула на територію України по «безвізу», то потрібно перевірити штамп у паспорті щодо останнього перетину кордону. У разі відсутності паспорта особа за її анкетними даними перевіряється по центральній підсистемі «АРКАН». Між Україною та іноземними державами тютні міжнародні договори на законне безвізове перебування іноземних громадян на території України, найчастіше такий термін складає до 90 діб, але слід перевіряти